

Βοηθος Συνήγορος του Πολίτη

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

26 Φεβρουαρίου 2009

Αρ. Πρωτ.: 161

Πληροφορίες:

Σ. Στρατιδάκη Τηλ.: 210 7289713
Ν. Μπαφέ Τηλ: 210 7289817

Κύριο Μάριο Σαλμά
Υφυπουργό Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
Αριστοτέλους 17, 101 87 Αθήνα

Αξιότιμε Κύριε Υφυπουργέ

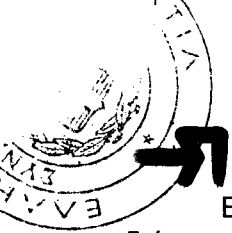
Σε συνέχεια της ημερίδας του Συνηγόρου του Πολίτη με θέμα: «**Παιδί με προβλήματα Ψυχικής Υγείας: το δικαίωμα στην ψυχοκοινωνική αποκατάσταση**», που πραγματοποιήθηκε στις 5 Φεβρουαρίου 2009 και στην οποία παρεστήκατε απευθύνοντας χαιρετισμό, σας αποστέλλουμε ενημέρωση για τους κυριότερους προβληματισμούς και προτάσεις των συμμετεχόντων φορέων, όπως συμφωνήσαμε.

Όσον αφορά, καταρχάς, τις θέσεις και διαπιστώσεις του Συνηγόρου του Πολίτη που διατυπώθηκαν κατά την ημερίδα, βάσει της διερεύνησης αναφορών πολιτών, επισκέψεων σε υπηρεσίες και συνεργασίας με επαγγελματίες από όλη τη χώρα, διαπιστώνεται ότι μεγάλος αριθμός παιδιών και εφήβων με ψυχικές διαταραχές ή σοβαρά ψυχοκοινωνικά προβλήματα δεν καλύπτονται από τις παροχές της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης και, στην πράξη, είτε παραμένουν στο οικογενειακό τους περιβάλλον χωρίς την αναγκαία υποστήριξη ή τοποθετούνται σε προνοιακές δομές ακατάλληλες για τις ανάγκες τους, με συνέπεια την επιδείνωση της ψυχικής τους υγείας και εξαιρετικά δυσμενείς συνέπειες για τη μελλοντική τους εξέλιξη. Στις σοβαρότερες περιπτώσεις έχουμε την φιλοξενία παιδιών στα ΚΕ.ΠΕ.Π., συχνά σε συνθήκες απομόνωσης και αδυναμίας διαρκούς προσωπικής φροντίδας, με συνέπεια κατάφορες παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους.

Κατά την ημερίδα έγιναν τοποθετήσεις και παρουσιάσεις από τον Πρόεδρο της Παιδοψυχιατρικής Εταιρείας Ελλάδος κ. Δ. Γεωργιάδη, τον Αναπληρωτή Καθηγητή Παιδοψυχιατρικής κ. Ι. Τσιάντη, την Διευθύντρια του Β' Τμήματος του Παιδοψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής κα Ε. Τσανίρα, την Διευθύντρια της Παιδοψυχιατρικής Κλινικής του Νοσοκομείου Παίδων «Αγλαΐα Κυριακού» κα Σ. Καραγιάννη, εκπροσώπους των Μονάδων της Εταιρείας Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου (Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.), την Επιστημονική Υπεύθυνη του Ελληνικού Κέντρου για την Ψυχική Υγεία και Θεραπεία του Παιδιού και της Οικογένειας «Το Περιβολάκι» κα Ο. Μαράτου και την Επιστημονική Υπεύθυνη του Ξενώνα Εφήβων με Εναντιωματική Συμπεριφορά των Παιδικών Χωριών SOS κα Ν. Αυγερινού.

Κατά τη διάρκεια της ημερίδας παρουσιάστηκαν το έργο και τα προβλήματα μονάδων ψυχικής υγείας για παιδιά και εφήβους και αναδείχτηκαν σοβαροί προβληματισμοί αφενός μεν για την τρέχουσα κατάσταση και τις ελλείψεις στον τομέα της παροχής επείγουσας παιδοψυχιατρικής νοσηλείας, αφετέρου δε για τα σοβαρότατα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δομές ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης για παιδιά και εφήβους που δημιουργήθηκαν με Ευρωπαϊκούς πόρους και για τις οποίες η Ελληνική Πολιτεία έχει δεσμευτεί να εξασφαλίσει τη βιωσιμότητά τους.

Από τις παρουσιάσεις των εισηγητών και τη συζήτηση που ακολούθησε, αναπτύχθηκαν προβληματισμοί κυρίως: (α) για την έλλειψη μονάδων για ανηλίκους, ιδίως εφήβους, που χρήζουν επείγουσας ψυχιατρικής νοσηλείας, (β) για την απουσία εξειδικευμένων δομών ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης παιδιών και εφήβων με ψυχικές διαταραχές ή άλλα σοβαρά προβλήματα που χρήζουν ειδικής θεραπευτικής αντιμετώπισης, καθώς και (γ) για την σοβαρή δυσλειτουργία στις υπάρχουσες μονάδες ιδιωτικών μη κερδοσκοπικών φορέων, λόγω των σημαντικών περικοπών και καθυστερήσεων στη χρηματοδότησή τους και της συνακόλουθης ανασφάλειας σχετικά με τη συνέχιση της λειτουργίας τους. Περαιτέρω, εκφράστηκαν προβληματισμοί και από επαγγελματίες άλλων φορέων για την ανυπαρξία δομών για την παραπομπή παιδιών και εφήβων που χρήζουν εξειδικευμένης φροντίδας ή θεραπευτικής αντιμετώπισης.

Ειδικότερα, ερωτήματα και προτάσεις που διατυπώθηκαν από συμμετέχοντες κατά τη διάρκεια της ημερίδας με αίτημα να διαβιβαστούν στο αρμόδιο Υπουργείο, αφορούν:

- Την παρατεταμένη καθυστέρηση στη διαδικασία αποασυλοποίησης του Παιδοψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής η οποία έχει σοβαρές αρνητικές συνέπειες για παιδιά και εφήβους με προβλήματα ψυχικής υγείας λόγω της δυσλειτουργίας της Μονάδας Επειγόντων Περιστατικών του Νοσοκομείου και της ανεπάρκειας κλινών νοσηλείας για παιδιά και εφήβους. Υπενθυμίζεται ότι στην εν λόγω Μονάδα παραμένουν επ' αόριστο έφηβοι, οι οποίοι δεν χρήζουν νοσηλείας αλλά αδυνατούν να πάρουν εξιτήριο λόγω της απουσίας στην κοινότητα δομών ψυχικής υγείας κατάλληλων για την φιλοξενία και τη φροντίδα τους. Η παρατεινόμενη παραμονή στη Μονάδα των ανηλίκων αυτών χωρίς σχεδιασμό για την αποκατάστασή τους, συνεπάγεται πολλαπλές παραβιάσεις των δικαιωμάτων των ιδίων αλλά και των ανηλίκων που χρήζουν επείγουσας νοσηλείας, λόγω της συνακόλουθης υποβάθμισης του παιδοψυχιατρικού έργου της Μονάδας.
- Το ζήτημα της απουσίας κλινών για παιδιά και ιδίως για εφήβους που χρήζουν επείγουσας ψυχιατρικής νοσηλείας, το οποίο βρίσκεται σε άμεση συνάφεια με το προηγούμενο: παρά την πρόσφατη έναρξη λειτουργίας 2 παιδοψυχιατρικών κλινικών, στο Νοσοκομείο Παιδών «Αγλαΐα Κυριακού» και στο «Σισμανόγλειο» - οι οποίες ωστόσο στην παρούσα φάση δεν διαθέτουν τη δυνατότητα παροχής νοσηλείας - ετέθη από συμμετέχοντες το ερώτημα εάν τα κονδύλια, κοινοτικά και άλλα, που ήταν καταγεγραμμένα και είχαν δεσμευτεί για τη δημιουργία υποδομών για τη μεταφορά των 4 κλινικών του Π.Ν.Α. σε γενικά νοσοκομεία - και ειδικότερα για τις δύο κλινικές που ήταν προγραμματισμένο να ιδρυθούν στα νοσοκομεία «Παιδών Πεντέλης» και «Ασκληπιείο Βούλας» - είναι ακόμη διαθέσιμα ή έχουν χαθεί λόγω μη τήρησης προαπαιτούμενων προθεσμιών και, σε περίπτωση που έχουν χαθεί, εάν το Υπουργείο σκοπεύει να προβεί σε ενέργειες προκειμένου να διασφαλιστούν κονδύλια από το 4^ο Κ.Π.Σ.
- Το σοβαρότατο πρόβλημα που διαπιστώνουν ομόφωνα επαγγελματίες διαφορετικών φορέων λόγω της απουσίας δομών για την παραπομπή ανηλίκων με τους οποίους έρχονται σε επαφή και οι οποίοι χρήζουν εξειδικευμένης θεραπευτικής αντιμετώπισης. Ειδικότερα: Εκπρόσωποι της Υπηρεσίας Επιμελητών του Δικαστηρίου Ανηλίκων του Υπουργείου Δικαιοσύνης εξέφρασαν την πίεση και το αίσθημα αδιεξόδου που βιώνουν, λόγω της ανυπαρξίας δομών στις οποίες να μπορούν να παραπέμψουν εφήβους που το έχουν ανάγκη. Τόνισαν την αδυναμία χειρισμού περιστατικών που δεν εμπίπτουν στις δυνατότητές τους, για τα οποία δεν υπάρχει πολυδύναμη πρόβλεψη και σχεδιασμός. Το ίδιο ζήτημα έθεσαν εκπρόσωποι προνοιακών ιδρυμάτων παιδικής προστασίας τονίζοντας ότι οι εργαζόμενοι σε αυτά καλούνται να αντιμετωπίζουν εξαιρετικά δύσκολες περιπτώσεις που ξεπερνούν τις δυνατότητές τους χωρίς την αναγκαία κατάρτιση και διεπιστημονική προσέγγιση ώστε να είναι σε θέση να αντεπεξέλθουν. Παρόμοιοι προβληματισμοί εκφράστηκαν επίσης από εκπροσώπους μη κυβερνητικών οργανώσεων. Από τα παραπάνω προκύπτει η ομόφωνη εκτίμηση επαγγελματιών που εργάζονται με ανηλίκους, για την ανάγκη αναγνώρισης των προβλημάτων ψυχικής υγείας παιδιών και εφήβων, τα οποία χρήζουν ειδικού σχεδιασμού και εξειδικευμένης θεραπευτικής αντιμετώπισης. Εκφράστηκε επίσης η άποψη ότι το Υπουργείο Δικαιοσύνης θα πρέπει να συμμετέχει στο διάλογο σε σχέση με τα θέματα αυτά, δεδομένου ότι συναισθηματικές δυσκολίες ή ψυχικές διαταραχές ιδίως στους εφήβους συχνά εκφράζονται με βίαιη ή παραβατική συμπεριφορά.
- Τα σοβαρότατα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην παρούσα φάση οι ελάχιστες υπάρχουσες δομές ψυχικής υγείας για παιδιά και εφήβους μη κυβερνητικών μη κερδοσκοπικών φορέων όπως οι Μονάδες της Εταιρείας Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου και «Το Περιβολάκι» (μια από τις ελάχιστες υπηρεσίες ημέρας για παιδιά με αυτισμό ή σοβαρές ψυχικές διαταραχές), που έχουν οδηγήσει στην αναστολή ή τη σημαντική υποβάθμιση της λειτουργίας τους, με σοβαρότατες συνέπειες για τα ενδιαφερόμενα παιδιά και εφήβους. Το ζήτημα, για το οποίο εκφράστηκε έντονη αγωνία τόσο των εργαζομένων στην ψυχική υγεία όσο και εκπροσώπων άλλων φορέων που εργάζονται με παιδιά και εφήβους, είναι εξαιρετικά επείγον και χρήζει της άμεσης και ουσιαστικής μέριμνας της Πολιτείας.

- Την ανάγκη ενός δικτύου υπηρεσιών και της διασφάλισης συνέχειας στη φροντίδα παιδιών και εφήβων, από τις υπηρεσίες πρωτοβάθμιας περίθαλψης στις μονάδες αποκατάστασης και φροντίδας στην κοινότητα, με μακροχρόνιο σχεδιασμό για όσους χρειάζονται μακροχρόνια φροντίδα. Για τον σκοπό αυτό, τονίστηκε η ανάγκη δημιουργίας μιας επιτροπής σχεδιασμού με συμμετοχή όλων των φορέων που ασχολούνται με την ψυχική υγεία του παιδιού και του εφήβου.
- Την ανάγκη συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ διαφορετικών Υπουργείων, και ειδικότερα μεταξύ των Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών – δεδομένης της ανάγκης ενίσχυσης και ανάπτυξης του ρόλου και των υπηρεσιών της τοπικής αυτοδιοίκησης - σε σχέση με τα υπό εξέταση θέματα.

Σε σχέση με όλα τα παραπάνω, διατυπώθηκε η ανάγκη ίδρυσης στο πλαίσιο του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ενός κεντρικού συντονιστικού φορέα υπεύθυνου για τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας παιδιών και εφήβων, τόσο των νοσοκομειακών όσο και των κοινοτικά προσανατολισμένων, με συμμετοχή των συναρμόδιων Υπουργείων, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, μη κυβερνητικών μη κερδοσκοπικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στον χώρο, των χρηστών υπηρεσιών και των οικογενειών τους. Διατυπώθηκε επίσης έκκληση προς το αρμόδιο Υπουργείο να προβεί σε αξιολόγηση της ποιότητας των υπηρεσιών των φορέων ψυχικής υγείας για παιδιά και εφήβους και να είναι ανοιχτό στον διάλογο και την επικοινωνία με τους επαγγελματίες και επιστήμονες του χώρου. Τέλος, προτάθηκε η εκπόνηση ενός Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ψυχική Υγεία και τα Δικαιώματα του Παιδιού και του Εφήβου, καθώς σύμφωνα με στοιχεία ευρωπαϊκών οργανώσεων παιδοψυχιάτρων, η Ελλάδα είναι η μόνη ευρωπαϊκή χώρα που δεν διαθέτει κάτι τέτοιο μέχρι σήμερα.

Κύριε Υφυπουργέ,

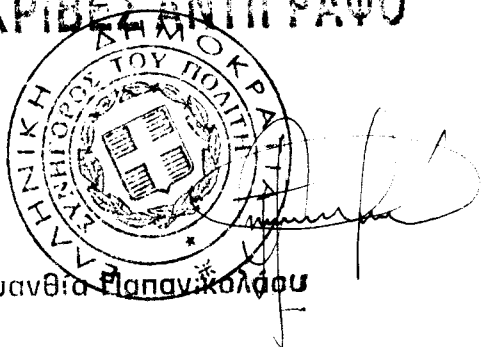
Καταλήγοντας, θα θέλαμε να αναφέρουμε ότι ο Συνήγορος του Πολίτη, συμμεριζόμενος την αγωνία που εκφράζουν ομόφωνα οι επαγγελματίες και εκπρόσωποι φορέων για την σημερινή κατάσταση αλλά και την επόμενη μέρα στον τομέα της ψυχικής υγείας παιδιών και εφήβων στη χώρα μας, απευθύνει έκκληση προς την Πολιτεία να υιοθετήσει άμεσα τα αναγκαία μέτρα ώστε οι κατακτήσεις της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης των τελευταίων ετών να μην χαθούν αλλά να αξιοποιηθούν και να εδραιωθούν, για την προάσπιση του δικαιώματος των παιδιών και εφήβων με προβλήματα ψυχικής υγείας στην φροντίδα και την προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη.

Τέλος θα θέλαμε να τονίσουμε ιδιαίτερα την πρόταση για εκπόνηση ενός Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ψυχική Υγεία του Παιδιού και του Εφήβου καθώς και για την ίδρυση, στο πλαίσιο του Υπουργείου και με συμμετοχή όλων των συναρμόδιων φορέων, ενός συντονιστικού οργάνου για τη διασφάλιση της ποιότητας και της ομαλής λειτουργίας των κοινοτικών υπηρεσιών ψυχικής υγείας για παιδιά και εφήβους.

Παρακαλούμε αφού εξετάσετε τα ερωτήματα και προβληματισμούς που διαβιβάζουμε, να μας ενημερώσετε για τις απόψεις και τις προθέσεις του Υπουργείου σας σε σχέση με αυτά.

Εν αναμονή της απάντησής σας, παραμένουμε στη διάθεσή σας για κάθε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Με εκτίμηση

Γιώργος Μόσχος
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη
για τα Δικαιώματα του Παιδιού